

INTERVIEW Soortenrijkdom en zoet water belangrijk in natuurplannen Noord-Holland

'Onteigenen' houden we liever in de binnenzak'

Een grotere soortenrijkdom en de voorraad zoet water beschermen zijn de belangrijkste redenen voor de provincie Noord-Holland om nieuwe natuur aan te leggen in Zuid-Kennemerland.

Ellen de Boer
e.de.boer@mediastudio.nl

Bloemendaal ■ „Ik denk dat we onderschatten hoe belangrijk onze voorraad zoet water is en de duinen spelen daar een belangrijke rol in”, zegt Marijn Bos, projectleider Natuur Netwerk Nederland en stikstof voor de provincie in Zuid-Kennemerland.

Precies een jaar geleden besloot de provincie haast te maken met het Natuur Netwerk Nederland, de opdracht van het Rijk om Noord-Holland met in totaal 56.500 hectare natuur in te richten. Het overgrote deel, zoals de duinen, bestaat al. Nog ongeveer 4700 hectare staat op de verlanglijst.

Soortenrijkdom

In Zuid-Kennemerland wil de provincie 258 hectare nieuwe natuur maken. Maar wat is natuur? „Natuur is de brede wereld die het doet zonder menselijk ingrijpen, maar natuur gaat ook om diversiteit en verbetering daarvan”, zegt Bos. „Een weiland is groen en dat kun je zien als natuur, maar als je goed kijkt, staan er maar twee of drie soorten gras”, vult ecoloog Judith Weijers aan. „Er zijn bepaalde maatregelen nodig om het tij te keren, om de achteruitgang van de soortenrijkdom tegen te gaan.”

Vochtig landschap is wat de provincie het liefst wil. „Vanwege het zoute water. De zeespiegel stijgt waardoor je zout grondwater krijgt. Verzilting merken we al in Haarlemmermeer. Met zoet water willen we een blokkade opwerpen. Bovendien wordt de behoefte aan drinkwater groter vanwege de bevolkingsgroei, industrie, verdroging. Jaren hebben we moeten overleggen over de verdeling van het water”, legt Bos uit.

Weijers: „Na vier jaar droogte staat het grondwaterpeil nu weer op de gewenste stand.”

Droge voeten

Volgens Bos is het watersysteem in de binnenduintrand vooral gericht op het houden van droge voeten. „Kwelwater in de duinen wordt zo snel mogelijk afgevoerd. Via verschillende vaarten en sloten komt het bijvoorbeeld in de Leidsevaart terecht, maar als de grond te droog wordt pompen we weer vies water terug. Vernatten kun je doen door watergangen op de juiste plek aan te leggen.”

Een weiland omvormen naar natuur betekent niet bemesten en de voeding uit de bodem halen. Wei-

Marijn Bos en Judith Weijers van de provincie Noord-Holland bij een weiland naast voetbalvereniging Alliance in Haarlem. Dit weiland is een jaar geleden bestempeld als natuur.

FOTO UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUITERS

„Er zijn maatregelen nodig om de achteruitgang van de soortenrijkdom tegen te gaan

den begonnen. „Sommige grondeigenaren reageren enthousiast en zijn al bezig met natuurlijk inrichten en beheeren van hun grond”, zegt Bos. „Dat zijn particulieren die de grond niet voor hun broodwinning hebben”, geeft hij toe. „De hoofdmoot van de grond wordt agrarisch gebruikt en met die eigenaren zijn het moeilijke gesprekken”, weet Bos.

Barricade

Een aantal grondeigenaren, onder wie enkele paardenpensionstallen en een melkveehouder in Santpoort en Vogelenzang, is op de barricade gesprongen. Zij vrezen onteigening waardoor zij hun land, bedrijf, leven en dieren kwijtraken.

In gesprekken met de provincie is het woord 'onteygenen' inderdaad al gevallen. „Het is iets wat we moeten benoemen. Uit eerbijheid, anders komt het voor iedereen als een schok”, reageert ecoloog Weijers. Bos: „Het is een maatregel die we liever in de binnenzak houden en zeker niet als dreigement gebruiken. De vraag over onteigenen wordt ook vaak zelf gesteld en dat snap ik. Mensen voelen zich overvallen. Er zijn familiebedrijven die er al eeuwen zitten en dan heb je het niet alleen over geld, maar ook over emotie. Een paardenhouderij is ook een maatschappelijke voorziening.”

Antwoord

Want waar zouden al die paarden heen moeten als de weilanden natuur worden? „Goede vraag, daar moeten we dan antwoord op hebben”, aldus Bos.

De ervaring van Bos is dat de provincie er in de meeste gevallen wel uitkomt met de grondeigenaren. „De oplossing verschilt per situatie. Een bedrijf schakelt over op iets an-

ders, stopt of extensiveert waardoor er minder dieren per hectare komen. De provincie kan land kopen of ruilen tegen buiten het Natuur Netwerk Nederland. Zelfrealisatie is ook een mogelijkheid, dan blijf je eigenaar, maar verandert de bestemming van agrarisch naar natuur en krijg je compensatie voor de waardevermindering van de grond. Het doel is om er samen uit te komen.”

Typen

Op de vraag of er ook een tussenweg mogelijk is, antwoordt de projectleider: „We hebben een opgave om van gebieden natuur te maken, maar er zijn verschillende typen. Het ene type laat meer ruimte voor begrazing en we hebben ook begrazing in andere gebieden nodig. Ik kan me voorstellen dat er stukken grond zijn waarvan we zeggen dat die ecologisch helemaal niet zo gek zijn. Zoals die erbij liggen hoeft dat

Petities

De (agrarische) ondernemers in Santpoort en Vogelenzang zijn petities begonnen. De ene petitie is 'Behoud de Santpoortse boeren' en is te vinden via de link <https://petities.nl/petitions/behoud-de-santpoortse-boeren>, de ander petitie is 'Behoud van het agrarisch weidelandschap tussen Aerdenhout en Vogelenzang' en staat op <https://petities.nl/petitions/behoud-van-het-agrarisch-weidelandschap-tussen-aerdenhout-en-vogelenzang>

voor het huidige gebruik niet zoveel te betekenen.”

Of er mogelijk interessante gebieden zijn, valt onvoldoende op te maken uit het ecologisch rapport van bureau Sweco. Over bijvoorbeeld bestemming en maaien worden aannames gedaan die niet kloppen.

De beoogde percelen zijn geanalyseerd vanachter het bureau. „Er is wel iemand langs gegaan om een check te doen, maar het is een bureaustudie. Waar het ons om te doen was, is het ecologisch belang van de binnenduintrand en de kwelpotentie te onderzoeken. De veronderstellingen zijn inderdaad niet altijd correct. Door de beperkte middelen wisten we dat van tevoren. Het rapport geeft geen status. We gebruiken het als startpunt voor de gesprekken met de grondeigenaren”, aldus Bos.

Aanpak

Die gesprekken zullen nog enkele maanden doorgaan waarna een plan van aanpak volgt. Ergens volgend jaar zullen Gedeputeerde Staten het plan van aanpak vaststellen. „Hierin komt te staan wat we nu precies willen en wat de verschillende opties voor de grond zijn”, aldus Bos.

Tegenover Landgoed Elswout wordt een weiland op een natuurlijke manier beheerd met grazers.

FOTO UNITED PHOTOS/TOUSSAINT KLUITERS